

**A NEMZETI PEDAGÓGUS KAR
HELYZETÉRTÉKELÉSE
A 2018/2019-ES TANÉV KEZDETÉN**

Készült a Nemzeti Pedagógus Kar országos, területi és tagozati rendezvényeinek, és elnökségi üléseinek tapasztalatai, valamint a tagság által küldött észrevételek, vélemények alapján.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető.....	3
Fenntartás és működtetés.....	3
Pedagógus életpálya, pedagógus presztízs, bérek, munkaterhelés.....	6
Tanfelügyelet és minősítés.....	8
A szakképzés helyzete.....	9
A kollégiumok helyzete.....	11
Az óvodák helyzete, működése.....	12
A gyógypedagógiai feladatellátás helyzete.....	14
Pedagógiai szakszolgálatok feladatellátása.....	16
A tanulói terhelés.....	19
A hátrányos helyzetű települések kis iskoláinak helyzete.....	21
Tanulmányi versenyek.....	22

Bevezető

A Nemzeti Pedagógus Kar vezetőségéhez a Kar által szervezett szakmai konzultációk, szakmai rendezvények, adatgyűjtések és véleményezések során, a Kar munkacsoportjai és szakmai tagozatainak munkája révén a 2017-2018-as tanév során is több ezer pedagógus véleménye jutott el. Ezek az észrevételek teszik lehetővé azt, hogy az ágazati irányítással folytatott egyeztetéseken, továbbá az Országos Köznevelési Tanácsban és a Köznevelés- Stratégiai Kerekasztalban küldöttként valóban a gyakorló pedagógusok szakmai érdekeit képviselhesük.

Az új tanév kezdetén tizenegy témakörben értékeljük a magyar köznevelés helyzetét és teszünk javaslatokat további fejlesztésére. Az egyes témakörökről részletes, adatokkal is alátámasztott elemzések és javaslatcsomagok is készültek vagy készülnek, ezeket rendszeresen közzétesszük, és eljuttatjuk a döntéshozóknak.

Fenntartás és működtetés

Mivel a tankerületek nagyfokú önállósággal dolgoznak, így az egyes területeken különböző megoldásokat alkalmazhatnak a feladatellátásuk során, ezért országos szinten egyöntetű tendenciákat, általános tapasztalatokat nehéz megfogalmazni. Az mégis megállapítható, hogy 2016-hoz képest pozitív változások következtek, hiszen a tankerületek kisebb szakmai és gazdálkodási egységet alkotva rugalmasabban, gyakorlatiasabban láthatják el feladataikat.

Helyzetértékelés

A tankerületnél dolgozó szakemberek képzettsége, gyakorlata, az ebből adódó szakmai segítségnyújtása tanügyigazgatás szempontjából általában magas színvonalú. Speciális esetekben is rövid határidővel, határozott állásfoglalások kialakítására képesek. Örömmel üdvözljük, hogy megalakultak a Tankerületi Tanácsok, amelyek munkájában az NPK delegáltjai is részt tudnak venni, tapasztalataikkal segítve a minél hatékonyabb tankerületi működést.

Ugyanakkor bizonyos speciális területeken problémát okozhat akár tankerületi szinten belül is az egységes szabályozás hiánya. Ezek közé tartozik a tanulmányi kirándulások, erdei iskolák,

nyári táborok, szaktáborok finanszírozása, többletmunkával kapcsolatos elszámolások egységessége.

Az intézmények gazdálkodási jogköre névleges. Valóságos, érdemi egyeztetés a költségvetés tervezése kapcsán nem történt. A mai napig nem tudjuk az elemi költségvetésünk számait, a havonkénti visszajelzés az előirányzatok és a felhasználás viszonylatában nem történik meg.

A kötelezettségvállalás továbbra is szimbolikus az intézményvezetők részéről, hiszen a havi készpénz ellátmány kivételével (amely egyébként nagyon szűk területen használható fel) a legkisebb tételek esetében is tankerületi szinten történik. Az árajánlatkérés nehezíti a beszerzést, mert az a kereskedés, amely adott árajánlatot és nem ott történt vásárlás újra nem ad ki ilyen dokumentumot. Speciális beszerzések esetén nincsenek újabb forgalmazók, akiktől vásárolhatnának az intézmények, partnereinket elveszítik.

Ezzel összefüggésben a tankerületi működtetés leggyengébb területe a műszaki karbantartás és a beszerzések. Heteket, sokszor hónapokat vesz igénybe a döntéselőkészítés. Sok esetben egyáltalán nincs válasz. Kivételt képez az azonnali vészhelyzetek kezelése, ugyanakkor a hosszú ideje fennálló balesetveszélyes állapotok megszüntetése nem halad. Nem látszik sem tankerületi, sem a Klebelsberg Központ szintjén lévő stratégia, amely az üzemeltetés fejlesztését, illetve a tervszerű, megelőző karbantartást prioritásként kezelné. Az erre rendelkezésre álló összegek az „ami marad erre” elven kerülnek tervezésre. A beszerzések hatékonyságát elképesztő mértékben lassítja a közbeszerzési kötelezettség. Az intézmények saját hatáskörükben e nélkül sokkal gyorsabban és minimum 20 %-kal olcsóbban és lényegesen jobb minőségben tudnák biztosítani a karbantartáshoz és az üzemeltetéshez szükséges eszközöket, anyagokat.

Tényleges, hatékony és gazdaságos intézményi szintű keretgazdálkodásról nem beszélhetünk. Átcsoportosításra, esetlegesen a megtakarítások további felhasználására információk hiánya miatt még elvi lehetőség sincs.

A saját bevételek önköltséggel csökkentett hányada egyáltalán nem jelenik meg az intézményeknél szabadon felhasználható fejlesztési keretként. A saját bevételek sorsa a többször is ígért egységes eljáráshoz képest rendkívüli változatosságot mutat, és nem igazán teszi érdekeltté az intézményeket az esetlegesen meglévő lehetőségeik kihasználásában. Ezt súlyosbítja, hogy a bérleti szerződések ügyintézése nagyon nehézkes, a szükségesnél több humán erőforrást igényel. Általában is kijelenthető, hogy az intézményekben a gazdálkodás és a személyi ügyek intézéséhez nincsenek szakemberek, ezért ezeknek a feladatoknak a

megoldása a pedagógus végzettségű kollegákra és a kis létszámú, szakirányú képzettséggel nem rendelkező adminisztrátorokra hárul.

Személyi ügyek tekintetében a jogi segítségnyújtás és a kinevezések, átsorolások, megszüntetések kapcsán nyújtott szakmai támogatás megfelelő. Ugyanakkor aránytalanul magas teher nehezedik a kis létszámú iskolai adminisztrátorokra, továbbá a folyamatok rendkívül lassúak.

Az órakeret és a státuszsámítás esetében folyamatos ellentmondás tapasztalható a törvényi szabályozás, és a rendelkezésre álló finanszírozott órakeret, továbbá a jogszabályi háttér és a fenntartó által alkalmazott „feladatfinanszírozás” között.

Továbbra is nehezményezhető, hogy helyi problémák megoldására vonatkozó utasításokat, iránymutatásokat csak telefonon, szóban kapnak az intézmények az írásbeli válaszadást elkerülve.

Nagyon fontos lenne, hogy minden tankerület megfelelően tájékozódjon intézkedései előtt, az intézkedések eredményéről pedig tájékoztassa az intézmények vezetőit.

Javaslatok

- Az intézmények gazdasági önállóságának növelése megfelelő képzettségű szakemberek biztosítása mellett.
- A jelenlegi önállóság szintjén a gazdasági és személyügyi feladatok kisebb mértékű átadása az intézménynek (kizárólag adatszolgáltatás és véleményezés), vagy a feladatok ellátásához szükséges humán erőforrás biztosítása
- A kisebb beszerzések ellátmányból történő beszerzését jó lenne, ha 1. számú melléklet benyújtása nélkül is megtehetnék az intézmények az ügyintézés hosszadalmasságának kizárása mellett a zökkenőmentes megoldásokat biztosítva.
- Egységes és jogszabálynak megfelelő tankerületi eljárások státuszsámítás, gazdálkodás, beszerzések területén.
- Egységes, tervezett karbantartási és felújítási stratégia.
- A tankerületi tanácsok mintájára a többi állami fenntartású oktatási intézményben is tanácsadó testületek, továbbá, hogy a Klebelsberg Központ tanácsadó testületének létrehozása.

Pedagógus életpálya, pedagógus presztízs, bérek, munkaterhelés

Helyzetértékelés

Az egész ország érdeke, hogy olyan pedagógusok oktassanak és neveljenek az intézményekben, akik szakmailag felkészültek, feladatukat hivatásuknak érzik, munkájukat sikeresen végzik, továbbá munkájukért olyan bért kapnak, amely lehetővé teszi számukra, hogy értelmiségi életet éljenek.

Mindenki számára világos, hogy a sikeres pedagógusnak nagyfokú szakértelemmel kell rendelkeznie, hiszen egyfelől tudást és ismeretet kell átadnia, készséget kell fejlesztenie, kompetenciákat kell kialakítania, másrészt nevelnie kell, sokszor a család helyett.

Az is egyértelmű, hogy a pedagóguspálya nehézsége átlagon felüli, hiszen csak a közelmúlthoz képest is differenciáltabbak a csoportok, egyre gyakrabban kell olyan fejlesztő tevékenységet végezni, ami speciális szakképzettséget igényel (SNI, BTM...), kevés a hasznos és szükséges továbbképzés és sajnos olyan problémák megoldását is az iskolától várja a társadalom egyre szélesebb rétege, ami nem az iskola feladata lenne.

Ugyanakkor a társadalmi elismertség átlag alatti (bár a bizalmi index magas, a tüzoltók után a második helyen áll), a fizetés pedig nem tükrözi az elvárásokat.

Kiderül ez abból is, hogy más diplomásokhoz képest, a pedagóguspályát választók pozitívumként elsősorban a munkánk családdal való összeegyeztethetőségét, az állásbiztonságot, negatívumként a szakmai karriert, a társadalmi presztízst, és az anyagi elismerést említették. Sajnos egyre kevésbé jellemző, hogy azért legyen valaki pedagógus, mert így aktív lehetősége lesz a jövő alakításában, valamint örömet érez a gyerekekkel való foglalkozásban.

Ennek az a következménye, hogy gyakran gyengébb képességű, nem feltétlenül elhivatott jelöltek jelentkeznek, a képzés során magas a lemorzsolódás aránya, továbbá gyors és magas arányú a pályaelhagyás (a 2013-ban végzett 5800 pályakezdőből 1900-an [kb. 1/3] léptek ki 2018-ra, azaz az első öt év alatt).

Bár többen jelentkeznek pedagógusnak, és ez alapján a pálya vonzóbbnak tűnik, egyre nagyobb problémát jelent a pedagógushiány. Jelenleg a pedagógusok majdnem fele 50 és 65 év között van, az elkövetkező 15 év alatt legalább 70000 pedagógus éri el a nyugdíjkorhatárt. Az előző években a pedagógusképzésben végzettek mindegyikének a pályán kellene maradnia, ahhoz, hogy fedezni lehessen a hiányt. Ellentmondásnak tűnik, hogy csökken a gyerekek száma, de ez általában azt eredményezi, hogy a kisebb településeken lévő iskolák osztálylétszámai

csökkenek, ezek az osztályok viszont megmaradnak, azaz a pedagógus létszám nem csökken ugyanilyen mértékben.

Összességében megállapítható, hogy mindenképpen vonzóbbá kell tenni a pedagóguspályát, hogy létszámban és tudásban is biztosítható legyen az egyéneknek, a közösségeknek, végső soron az egész országnak a sorsát is befolyásoló, a mindenkori körülményeknek megfelelő színvonalú képzés. Ez a jelenlegi – a korábbinál kétségtelenül magasabb – illetményekkel és az állami foglalkoztatásban tapasztalható egyéb alkalmazási feltételekkel elképzelhetetlen.

Javaslatok:

- Szükséges a bérek valamilyen társadalmi standardhoz való kötése.
 - Ilyen volt a minimálbér, ami vetítési alapként 101500 Ft-on befagyott.
 - Talán relevánsabb volna a diplomás átlagbérhez kötés, hiszen tovább tanuló diákokról van szó, akik mindenképpen diplomás pályára mennek, és a későbbiekben is a többi diplomással vannak versenyhelyzetben.
- A bérek közelítése a diplomás átlagbérhez
 - EU átlag 87%, nálunk 2012: 56%, 2016: 74%, 2017: 69%, 2018-ra a helyzet egészen biztosan tovább romlott.
- A kezdő pedagógusok támogatása (ösztöndíj, lakhatási támogatás, gyorsabb előmenetel).
- Támogatás további szak elvégzéséhez.
- Béren kívüli juttatások (kafetéria, jutalmazás, valódi differenciálás).
- A negatív eltérítés megszüntetése.
- Gondoskodó munkáltatói hozzáállás.
- A nyugdíjasok helyzetének átgondolása, hiszen szinte biztos, hogy a mostaninál nagyobb mértékben lesz szükség a munkájukra.
- Pedagógus igazolványhoz kapcsolódó kedvezmények. (Ténylegesen létező, kártyaformátumú, és nem időről időre A/4-es lapra nyomtatott ideiglenes igazolvánnyal!)

További javaslatok:

- A pedagógus feladatok és azok munkaidő- illetve munkaerő igényének pontos felmérése és átgondolása, elegendő humán erőforrás biztosítása minden feladathoz.
- A NAT és a szükséges új módszerek gyakorlattá tétele egyértelműen még több felkészülést és alaposabb előkészületet kíván, ezért még inkább szükséges a konkrét óraszámok áttekintése.
- A feladatok több fejlesztőpedagógus és pedagógiai asszisztens alkalmazását indokolják.

Tanfelügyelet és minősítés

Helyzetértékelés

A minősítési eljárásban résztvevők száma messze nem érte el a meghirdetett keretszámot. Mivel 2021-re Pedagógus II fokozatba kell kerülnie minden 2013-ban Pedagógus I-be sorolt kollégának, ez a későbbiekben problémát okozhat. A következő évi eljárásra jelentkezők száma idén emelkedett, de még mindig a keretszám alatt van. Jó lenne valamilyen módon ösztönözni a kollégákat a jelentkezésre, érdemes lenne számba venni bizonyos csoportok minősítésre kötelezését is, nehogy az utolsó évekre túl sok eljárás maradjon.

Egyébként az eljárásokban résztvevők tapasztalatai nagy többségben pozitívak, a kezdeti félelmeket, ellenérzéseket - bár azok körében, akik az eljárás előtt állnak, még mindig előfordul ilyesmi - a gyakorlat rendre megcáfolja.

Kiemelkedően jó és sikeres a Kar és az Oktatási Hivatal együttműködése. A Hivatal minden vonatkozásban megfelelő tájékoztatást ad, szívesen veszi és szakmai alapon megvitatja az észrevételeket, javaslatokat. A közös munka eredményeként az ellenőrzési rendszerek a gyakorlati tapasztalatok tükrében fejlődnek.

A tanfelügyeleti eljárások keretében nagyrészt intézményellenőrzésekre és ehhez kapcsolódóan vezetői ellenőrzésekre került sor. Sajnos még mindig sokan nem értik a tanfelügyelet lényegét, meglepő módon sok igazgató szeretné, ha valamilyen szankcionáló elemet is tartalmazna a rendszer. Nyilván sokkal könnyebb út számukra, ha valaki megmondja, mit hibáztak, majd ezt a hibát kell kijavítaniuk. A tanfelügyeletnek azonban nem a hibakeresés és a büntetés a lényege, hanem a fejlődési lehetőségek feltárása és megmutatása, ami a vezető részéről sokkal érettebb gondolkodást kíván, és amelynek eredményeképpen a fejlesztés az intézmény feladata. Fontos lenne, hogy ezt minél több intézményvezető és fenntartó megértené, és ily módon

elkerülhetnénk, hogy egy érett gondolkodást igénylő, az intézmények szakmai autonómiáját is tiszteletben tartó külső szakmai ellenőrzés szankcionáló hibakereséssé degradálódjon.

Ugyanakkor nem előnyös, hogy az önértékelési és tanfelügyeleti feladatok elhanyagolásának nincs következménye. A feladat akár egy érdemi tartalommal nem bíró önfejlesztési tervvel is letudható, szemben a minősítéssel, ahol egy többszörösen ellenőrzött és értékelt portfólió adja az eljárás alapját. Érdemes lenne a tanfelügyeletet egy ilyen jellegű ellenőrzési tevékenységgel is bővíteni, melynek keretében negatív következménye van a feladatok elhanyagolásának.

Javaslatok

- Az önértékelési és tanfelügyeleti feladatok végrehajtásának támogatása és ellenőrzése.
- További érzékenyítő képzések elsősorban intézményvezetők számára.
- A minősítésre jelentkezés ösztönzése.

A szakképzés helyzete

Helyzetértékelés

Az NGM korábban elkészített egy elemzést, aminek alapján megalkotta a szakképzés távlati fejlesztési tervét „A szakképzés a gazdaság szolgálatában” címmel. Az elképzelés valós problémákra kínált megoldásokat, megvalósítása azonban nem a várakozásoknak megfelelően történt.

A feltételrendszert nem rendelték a célokhoz, így többnyire nem javult a szakképzés teljesítménye (alkalmazható tudás, lemorzsolódás, OKJ szakképesítést szerzők száma stb.). Súlyosbította a helyzetet a kapkodás, az átgondolatlan átszervezések, átalakítások, az OKJ változtatásai, a későn elkészülő kerettantervek és szakmai követelmények meghatározása.

Az előző koncepció értékelésére sem kerülhetett sor, hiszen egy ciklust sem várt meg a módosítás (pl. szakmai érettségi bevezetése, OKJ és dokumentumainak változtatása 2013-ban, 2016-ban, majd szakmacsoport helyett ágazat, ágazati érettségi, mellék-szakképesítés fogalmának bevezetése, új vizsgaszabályzat stb.). Ilyen formában nincs lehetőség a pedagógus munkáját jellemző átgondoltságra, következetességre.

A pedagógus-minősítési rendszer a szakképzésre – az előzetes tervekkel ellentétben – nem igazán került kidolgozásra.

A gazdálkodó szervezetek duális képzésbe történő bekapcsolása jó elképzelésnek tűnt, azonban a nagy állami munkáltatók már megszűntek, a kis és közép vállalkozások, de a multinacionális cégek is felkészületlenek erre a feladatra (tisztelet néhány kivételnek). A Kamara ugyan próbálja enyhíteni, saját képzés indításával pl. azt a helyzetet, hogy nincsenek megfelelő végzettséggel rendelkező oktatók, de ez nem elégséges. A legnagyobb gond ezen a területen, hogy a kerettantervek és szvk-k készítésénél nem vették figyelembe a gyakorlati megvalósíthatóság feltételeit.

Gondot okoz a gyakorlóléhelyek motiválatlansága is. A tanulók után járó állami normatíva nem követi a minimálbér változását, ugyanakkor a tanulók ösztöndíját ahhoz kell igazítani, így egyre kevésbé éri meg a cégeknek gyakorlati képzést vállalni. Egyetlen oka van, hogy mégis vannak gyakorlóléhelyek, az pedig a fokozódó munkaerőhiány. Ez pedig azt is jelzi, hogy a gyakornokokat mire kívánják használni (sokszor alantas munkára, de előfordult, hogy bér munkára is). Ehhez szükség lenne egy jól működő kamarai ellenőrzésre, azonban sok esetben az ellenőrök is alkalmatlanok a feladatra.

A legutolsó OKJ változást követően 2016-ban úgy indítottuk a tanévet, hogy még nem voltak jóváhagyva az új dokumentumok (kerettantervek és szvk-k). Legjelentősebb probléma tehát a kerettantervekkel van, amelyek tantárgyi tartalma logikátlan, a gazdaság elvárásaihoz nem illeszkedik, a heti gyakorlati órák száma aránytalan (pl. kereskedő szakképesítésnél 13. évfolyamon heti 5 óra, 14. évfolyamon heti 17,5 óra), átcsoportosítást az évfolyamok között pedig nem engedélyez a kamara. Nincs szabad órasáv, ahol korrigálnánk a hiányokat vagy az egyéni képességfejlesztésre szánhatnánk. Az iskoláknak így ebben sincs mozgásterük.

Hátrányos helyzetbe hozta a jól működő, széles kapcsolatrendszerrel ápoló iskolákat a pénzügyi gazdálkodás központosítása. Közvetlenül a szakképző intézmény így nem fogadhat el fejlesztési támogatást pénzben vagy eszközben. A centrumoknak pedig nem szívesen adnak a gazdálkodó szervezetek, hiszen nincs arra biztosíték, hogy a pénz eljut a célzott iskolához.

A szerencsésebb iskolák, -akik szakmailag hozzáértő centrum menedzsment irányítása alá kerültek- élvezhetik annak jótékony hatásait, hogy módszertani fejlesztésekben vehetnek részt, és munkájukat elismerik. Nagyon fontos, hogy ezek folyamatosan frissítsék a pedagógusok módszertani kultúráját és kapaszkodókat adjanak azokhoz a kihívásokhoz, amelyekkel napi szinten meg kell küzdeniük.

A középfokú művészetoktatás jelenlegi helyzete – hasonlóan a más humánnummal foglalkozó szakképzésekhez, pl. egészségügyi, szociális szakképzés -, nem megoldott. Ennek oka az, hogy

az NGM az ipari, mezőgazdasági, stb. termelés aktivizálása érdekében állandón változtatja képzési környezetet, aminek eredményként a művészeti szakképzésben, három szakképzési kerettanterv alapján dolgoztunk ebben a tanítási évben. Az biztos, hogy jó megoldás lenne, ha a humánnummal foglalkozó szakképzésekről egy szakpolitikai koncepció szólna, s ezek a képzések az EMMI alá tartoznának.

Javaslatok

- Kerettantervek, szvk-k felülvizsgálata, alkalmazhatóvá tétele, elavult szakmai tartalmak törlése.
- Gazdálkodó szervezetek motivációjának megteremtése, duális képzésre való felkészítésük, igényes kamarai ellenőrzések.
- Iskolai tanműhelyek visszaállítása, folyamatos fejlesztése, így gyakorlatorientált elméleti képzések biztosítása.
- Szakképző iskolák pedagógusaira méretezett pedagógus-minősítési rendszer.
- Adminisztráció csökkentése, e-naplóból a fenntartó nyerje ki az adatokat.
- Szakmai (nem módszertani) továbbképzések szervezése, finanszírozása.
- A tanulók szakmai nevelésének feltételeit meg kell teremteni, motiváció.
- A tanult szakmai tartalmak beszámítását, szakmák közötti átjárhatóságot elő kell segíteni megfelelő szabályozással a Szakképzési törvényben és az szvk-kban.
- Javasoljuk, hogy a humánnummal foglalkozó szakképzésekről egy szakpolitikai koncepció szóljon, és ezek a képzések az EMMI alá tartozzanak.

A kollégiumok helyzete

Helyzetértékelés

Úgy érezzük, hogy a kollégiumok kevés figyelmet és törődést kapnak az EMMI részéről. A köznevelés rendszerében peremre szorult terület a kollégium. Évek óta nem látjuk mi a tárca célja a kollégiumokkal, mennyire fontos számukra a „nevelés”, miben látják működésünk értelmét, lényegét és milyen fejlesztési elképzeléseik vannak, várhatók.

A kollégiumi épületek lelakottak, teljes infrastruktúra fejlesztésre lenne szükség, ahogy ez elindult a volt NGM-es fenntartású intézmények egy részénél.

Szükség lenne az EMMI-ben kollégiumi referensre, akihez a kollégák kérdéseikkel, problémáikkal fordulhatnának, ez kifejezett igénye a területen dolgozóknak.

Megoldatlan a szakképzési intézmények kollégiumaiban a kollégiumvezetői vagy intézményegység vezetői munkakör alkalmazása, annak ellenére, hogy a köznevelési törvény egyértelműen lehetővé teszi vezető megbízását kollégiumvezetésére.

A kollégiumok egy részében – főként a kisebb kollégiumokban – jogszerűtlen a kollégák alkalmazása, a tanári és nevelőtanári munkakörök keverednek, a hiányzó tanári órákat nevelőtanári munkakörben dolgoztatják le a kollégákkal.

Ugyanilyen problémát jelent az éjszakai ügyeletek ellátása után járó bérek ki nem fizetése, sokszor a neveléssel-oktatással lekötött munkaidőbe számítják be az éjszakai ügyelet ellátását, ami egyébként rendkívüli munkavégzésnek minősül, a 326-os rendelet szabályozza ezt a kérdést.

Javaslatok

- A foglalkoztatási jogviszonyok, vezetői megbízások és illetményfizetések jogszabályi megfelelőségének felülvizsgálata és korrekciója.
- A kollégiumi infrastruktúra fejlesztése.
- Párbeszéd, együttműködés lehetőségének kialakítása az ágazati irányítással.

Az óvodák helyzete, működése

Helyzetértékelés

Az önkormányzatok magukénak érzik fenntartásukat, de anyagi helyzetük, földrajzi elhelyezkedésük nagyban befolyásolja a finanszírozási lehetőséget. Így van nagyon jól felszerelt óvoda, de olyan is, ahol a minimális eszközt sem tudják biztosítani. Az épületek állaga is változó.

Az összevonások nem mindenhol tesznek jót a színvonalnak. Nehéznek tűnik, ha a tagintézményeket nem független vezetők irányítják, hogy a tagóvodák továbbra is megőrizzék sajátos arculatukat.

Problémát okoz a működésben, hogy a szülők egyre több feladatot igyekeznek áthárítani az intézményekre, gyakran nem életkornak megfelelő, túlzott elvárásokat támasztva a gyermekek és pedagógusok felé.

Egyre több a különleges bánásmódot igénylő gyermek, akiknek fogadására változó az óvodapedagógusok felkészültsége. Sokszor olyan gyermek kerül nagylétszámú csoportba, akinek fejlesztéséhez és a gyermek idegrendszeri teherbírásához a kisebb létszámú elhelyezés hozna eredményt. Nincs megoldva az integráció kérdése, a nem integrálható gyermekek elhelyezése.

Jellemző, hogy az óvodapedagógusok időben történő jelzésének ellenére a gyermek sajátos nevelési igényét csak 6-7 éves korban állapítják meg, így a korai fejlesztésről a gyermek lemarad, és hátránnyal indul az általános iskolába.

A 3 éves kortól bevezetett kötelező óvodáztatással a szülők többsége él, alig kéri a gyermekek felmentését.

Az intézményvezetők, óvodapedagógusok innovatívak, követik a társadalmi, környezeti változásokat, gyorsan reagálnak azokra, de egyes tényezők miatt mégsem tökéletes a szakmai előrehaladás.

Mindezzel részben összefügg, hogy a pedagógusok számára nagyon sok az adminisztráció. Fontos a tudatosság, feladatok végzésének követhetősége, az óvodapedagógusok mégis azt érzik, hogy a gyermektől veszik el az időt ezzel.

Az óvodapedagógusok képzése is vegyes. A továbbképzési keretek megszűnésével csökkent a szakvizsgára jelentkezők aránya. Jelenleg a Pedagógiai Oktatási Központok által szervezett ingyenes továbbképzéseket részesítik előnyben a pedagógusok. A központok igyekeznek kielégíteni az igényeket, de személyi feltételek befolyásolják a tematikát.

Jelentős gondot okoz az óvodapedagógusok hiánya. A pedagógusok átlagéletkora egyre magasabb, utánpótlás szinte alig van. A pedagógusok között az óvodapedagógusoknak van a legmagasabb kötelező óraszám: heti 32. Közte szinte semmilyen lehetőségük nincs feltöltődésre, pihenésre.

Javaslatok

- Az integráció feltételeinek biztosítása (gyermeki, intézményi feltételek alapján)
- Óvodapedagógus kötelező óraszám csökkentése

- A nevelés-oktatást segítőik gyermeknek, intézménynek megfelelő finanszírozása, az intézményvezető jelzése alapján (logopédus, pszichológus, gyógypedagógus, pedagógiai asszisztens)
- Az országos alapprogram felülvizsgálata, tartalmi fejlesztése (integráció, tehetséggondozás, informatikai nevelés)
- A gyermekvédelem megerősítése (szociális háló erősítése),
- A gyermekek életútjának nyomon követése, szakemberek együttműködése (védőnő, gyermekorvos, szakszolgálati dolgozók, logopédus, stb.)
- Óvodapedagógus képzés, továbbképzések felülvizsgálata, megújítása (több gyakorlat, gyakorlonoki idő módosítása, mesterképzés, mentálhigiénés tréningek, újszerű képzések)
- Kulturális programok finanszírozása
- Az óvodák egységesebb finanszírozása, működtetése
- Az óvodai infrastruktúra fejlesztése (udvar, tornaterem, internet)
- Eszköznorma biztosítása hiány, elhasználódás alapján
- Óvodai kutatások finanszírozása

A gyógypedagógiai feladatellátás helyzete

Helyzetértékelés

Pozitív változások érzékelhetők a korai fejlesztés területén, mely a Kormánybiztos kinevezése után a folyamatokban és az eredményekben is látható. A pozitív ágazatközi együttműködésre is találunk jó példákat, mely folyamatokat az OKNT Kiemelt Figyelmet igénylő Gyermekek, Tanulók Bizottsága - továbbiakban KIB – is támogat. A szakszolgálatok igénye esetén – *az egyes területeken jelentkező ellátási nehézségek kiküszöbölésére* -, az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmények is bekapcsolódnának a korai fejlesztésbe, a szabad kapacitásaik terhére, de ehhez szabályzók változtatására van szükség.

A gyógypedagógiai intézmények örömmel vették a működésbe új szint hozó, egyéb végzettségű pedagógusok alkalmazásának lehetőségét, amely részben ellensúlyozza a gyógypedagógia területén érzékelhető szakemberhiányt, melyet a Klebelsberg Központ pozitív ösztöndíj programja is kiegészít, bár a gyógypedagógiai képzésbe belépők még nem jelentenek megoldást a jelenlegi hiányokra.

Jelenetős eredmény, hogy több autizmus spektrumzavarral élő gyermek, tanuló került számára megfelelőbb ellátásba, mivel nőtt ezen gyermekeket, tanulókat fogadó intézmények, csoportok, osztályok száma. Az ellátáshoz azonban ezen a területen is emelni kell a felsőoktatásban a szakirányú képzésre felvehetőek számát.

Általános tendencia gyógypedagógiai intézményekbe áthelyezett tanulók fogyatékoságának egyre nagyobb arányú halmozódása, az ép értelmű egyéb pszichés fejlődési zavarral diagnosztizált, elsősorban súlyos magatartási zavarral rendelkező tanulóknak ebben az intézménytípusunkban való létszámnövekedése. Az ilyen problémával küzdő gyermekeknek nincs megfelelően felkészült ellátó intézményi háttere, így a speciális intézményben elhelyezett gyermek, tanuló nem megfelelő ellátásban részesül, ennek következményeként az ő és az ott lévő többi gyermek, tanuló joga is sérül a kialakuló problémás helyzetek miatt. Szakszerű ellátásuk nagy terheket ró az intézményi körre. Specifikus fejlesztőtermek bővítésére, az iskolapszichológusi hálózat törvényben megfogalmazott létszámainak biztosítására lenne szükség a probléma hatékonyabb kezeléséhez.

Érzékelhető finanszírozási problémákkal küzdenek több helyen, a régi nevükön speciális szakiskolák, ma szakiskolák, amelyek a Tankerületek irányítása alatt maradtak, probléma a gyakorlati képzéshez szükséges alapanyag beszerzése, géppark, megfelelő infrastruktúra – tanműhely - szinten tartása, pótlásának biztosítása.

Gondot jelent sok intézmény számára a tanulói szállítások megoldása, az utazó gyógypedagógusi hálózat hatékony és takarékos fenntartása. Az ellátást segíthetné, ha minden gyógypedagógiai intézményt működtető tankerület kapna egy olyan kisbuszt, amely alkalmas a kerekesszékekben történő szállításra is.

Az integrált nevelés egyre nagyobb teret nyer a közoktatásban, a nagy létszámú osztályokban, csoportokban segítő személyzet – asszisztens, gyógypedagógiai-asszisztens - nélkül azonban nehezen boldogul a többségi pedagógus. Az integrált nevelés feltételeinek átvizsgálása szükséges.

A pedagógushiány ezen a területen különösen nagy. A fejlesztő szakemberek a privát szférában is el tudnak helyezkedni. Ezért különösen fontos az e területen dolgozó szakemberek megtartása és az infrastrukturális hiányok lehetőség szerinti mérséklése.

Javaslatok

- Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményeknek célzott pályázati források biztosításával, intézményi infrastruktúra –és fejlesztő eszközök területén, fejlesztések biztosítása.
- Az integrált nevelést segítő utazó hálózatban dolgozó kollégák utazásának támogatása intézményi gépjárművek biztosításával, vagy saját gépjármű használatának szélesebb körű bevonásával.
- A többségi intézményekben az integrált nevelés személyi és tárgyi feltételeinek javítása
- A szegregáltan nevelő intézményekben a segítő személyzet törvényi keretek szerinti biztosítása,
- Szegregált iskolákban a minimum tantervi követelmények felülvizsgálata, a tanulók képességszintjéhez igazítása.

Pedagógiai szakszolgálatok feladatellátása

Helyzetértékelés

2017 szeptemberében ötödik tanévét kezdte meg a 2013-ban jelentős szakmai és szervezeti átalakuláson átesett pedagógiai szakszolgálati ellátórendszer. Az átalakítás szakpolitikai céljainak megfelelően intenzív szakmai és szervezeti fejlesztések indultak meg a húsz megyei szerveződésű, állami fenntartásban álló pedagógiai szakszolgálati intézményben.

Az eltelt időszakban sikerült beazonosítanunk a hiányosságokat, a működést nehezítő tényezőket. Láthatóvá vált az is, hogy bár vannak generális, minden megyei szakszolgálatot sújtó nehézségek, a múltból örökölt rendszerek alapján más-más kihívásokkal kellett szembesülniük a megyei intézményeknek és a fővárosnak.

A megyei szerveződés előnyei a működés ötödik évében már jól láthatók. Az ellátórendszer járási, megyei és országos szinten is átlátható, egyértelmű működési körzetekkel és ellátási kötelezettséggel. Az intézmények egységes szakmai minőségre, és egymásra épülő, összehangolt ellátásra törekszenek. A mozaikszerű ellátásból egységes, komplex központok jöttek létre. A szakmai fejlesztéseket, innovációs törekvéseket a 2017/2018-as tanévtől kezdődően uniós források is támogatják.

Az előző tanévi megalakulását követően megkezdte munkáját a szakszolgálati főigazgatók országos munkaközössége, mely folyamatos kapcsolatot tart fenn a Klebelsberg Központtal és az Emberi Erőforrások Minisztériumával. A szakszolgálati vezetők ilyen típusú együttműködése rendkívül jó hatást gyakorolt a hálózatosodásra, az egymástól való tanulásra. Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás területén lehetővé vált a járási szakértői bizottságok számára, hogy a tizennyolc hónapnál fiatalabb gyermekek esetében szakértői véleményben tegyenek javaslatot a korai fejlesztés megkezdésére, orvosi diagnosztikai vélemény és terápiás javaslat alapján. Korábban erre csak a megyei szakértői bizottságoknak volt lehetőségük. Az új járási szintű hatáskör eredményeként hatékonyabb keretek között, gyorsabban juthatnak szakszerű ellátáshoz a korai fejlesztést igénylő gyermekek.

Elmondható, hogy a 2017/2018. tanévben már éreztették hatásukat a védőnői hálózat által egységes metodika alapján, kötelezően végzett szűrővizsgálatok, melyek hozzájárultak ahhoz, hogy az ellátásra szoruló gyermekek és családjaik minél korábbi időpontban kerülhessenek a pedagógiai szakszolgálatok látóterébe.

Az ágazatok közötti együttműködés hatékonyságának további javítása az elkövetkező évek feladata. Ennek során - a pedagógiai szakszolgálatok aktív közreműködésével - kialakíthatóak olyan további együttműködési formák, melyek amellet, hogy új szervezeti megoldásokat feltételeznek, igazodnak az egyre komplexebb igényekhez is.

A szakszolgálati rendelet hatályba lépésével a szakértői bizottsági tevékenység szervezeti és tartalmi keretei alapvető változáson mentek keresztül. A pedagógiai szakszolgálatok kialakulásával megyénként egy-egy intézménybe szerveződtek az addig elszigetelten működő önálló feladatokat ellátó intézmények. Így lehetővé vált egy szervezeten belül a diagnosztikai munka három szintjének (járási, megyei, országos) összehangolása.

Az elmúlt évben folyamatosak voltak a szakmai egyeztetések egy egységes, rendszerszemléletű protokoll kialakítása és bevezetése érdekében. Kidolgozásra került a járási, megyei vagy országos illetékességű szakértői tevékenység két szintű diagnosztikai munkájának illeszkedése. Megvalósult az alapvizsgálatra épülő differenciált diagnosztikai tevékenység az egyes megyei intézményeken belül. Ennek következtében napjaink kihívása, hogy szervezettebbé, szakszerűbbé, pontosabbá váljon a diagnosztikus tevékenység. Könnyebbé, gyorsabbá válják a véleményalkotás, az ellátással kapcsolatos döntési folyamat, nőjön a bizalom a szolgáltatás iránt. A szakértői tevékenység gazdagodott vizsgáló eljárásokkal, de jelentős minőségi változások csak jelentősebb erőforrások bevonásával érhetőek el.

Nevelési tanácsadás vonatkozásában a pedagógiai szakszolgálati intézmények igyekeznek minél több lehetőséget keresve felkínálni pl: pedagógiai szakmai napok, ezek keretében bemutató órák, szakmai előadások és konzultációk. Megyénként és járasonként eltérően jellemző, hogy magas a hátrányos, halmozottan hátrányos gyermekek/tanulók száma, ami indokolttá teszi a helyszíntre vitt megsegítést. Az intézmény szakemberei egyidejűleg sok helyszínen dolgoznak, a feladatvégzés koordinálása komoly feladat. A szakszolgálati intézmények szolgálati gépkocsival történő ellátottsága alacsony szintű, nagy számban szükséges a saját autók használata is. A terápiás-, fejlesztő, vizsgáló eszközeink száma kevés, az évek során ezek minősége romlik, a rendelkezésre álló, többségében elavult IKT eszközök mennyisége szintén nem elegendő.

Logopédiai ellátás szempontjából a szakszolgálati struktúra nagy előnye az egységes ellátórendszer, valamint a szakszolgálaton belüli team-munka megerősödése, a kliensek holisztikus ellátása. Nehézséget jelentett a számos intézményi formából érkező szakemberek egy struktúrába való illesztése, s az átalakulás idején fellépő erőteljes szakemberhiány.

A szakszolgálati rendelet hatására valamennyi megyeszékhelyen elindult-újraindult a továbbtanulási-pályaválasztási tanácsadás, amely azelőtt – a fővárost kivéve – csak néhány megyében, változó hozzáféréssel létezett. Az ellátás megszervezése kezdetben nem kevés nehézséggel járt, több megyében komoly hiányokkal indult meg a munka (keves szakember; infrastruktúra, utazáshoz szükséges források, szakmai eszköztár hiányosságai). A kezdeti nehézségek mellett, a szolgáltatást valamennyi járás (település) számára sikerült elérhetővé tenni.

Gyógytestnevelési órákat a (tankerületi központ) által kijelölt nevelési-oktatási intézményekben tartanak a pedagógiai szakszolgálat gyógytestnevelő tanár szakemberei. A szakemberhiány miatt nem mindenhol valósultak meg az előírt óraszámokban a gyógytestnevelési órák. Az órák megtartásához az eszközöket az adott nevelési-oktatási intézménynek kell a gyógytestnevelő tanár rendelkezésére bocsájtania. Tapasztalatunk szerint ezen a téren még fejlesztést igényel az nevelési-oktatási intézmény - pedagógiai szakszolgálat együttműködése, feladatmegosztása.

Az iskola- és óvodapszichológusok a nevelési-oktatási intézmények alkalmazásában állnak, ezért üdvözlendő az a törekvés, hogy a szakmai irányításuk, koordinálásuk a pedagógiai szakszolgálat megfelelően szakképzett szakembere kezébe került. Ugyanakkor ez a munkáltatói és szakmai felügyeleti kettősség nehézséget is jelent a rendszerben, mert az iskola- és óvodapszichológusok és a koordinátorok személyes hatékonyságán múlik, hogy egy-egy

nevelési-oktatási intézmény hogyan biztosítja az iskola- és óvodapszichológusok munkaköréhez szükséges feltételeket.

Országosan különböző és változó feltételekkel kezdődött el a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása a szakszolgálati tevékenység keretében Főként szűrő- és fejlesztő munkában mutatkozott meg a feladat végzése. Elindult a különböző intézmények együttműködésével a hálózatosodás folyamata. A szakemberhiány miatt kevés órát tudunk a tehetségkoordinációra fordítani, továbbá kevés a megfelelő végzettségű szakember a szakfeladatra.

Javaslatok

- A szűrések rendszerének átdolgozása, jogharmonizáció az egészségügy és a köznevelés terén
- Az óvodai szűrés, az iskolai szűrés eredményeinek átvitelének lehetősége intézményváltáskor.
- A szűrések, kategóriába sorolások ellenőrzésének szükségessége a felügyeleti szerv/hatóság részéről, az egységes kategorizálás segítése.
- A nevelési-oktatási intézmények segítsék a kötelező gyógytestnevelési ellátás megszervezését.

A tanulói terhelés

Helyzetértékelés

A magyar köznevelési rendszer jelenleg egy komoly paradigmaváltó krízist él át. Ennek háttérében az az ellentmondásos helyzet áll, amely a poroszos iskolarendszer hagyományos struktúrája és a XXI. századi igények és trendek között feszül.

Egyfelől az elmúlt száz esztendőben „bebetonozódott” az a tantárgyi és módszertani struktúra, amely egy egyetemi diszciplináris rendszerre épül, s amelyre egyetemi szakok, akadémiai osztályok „vigyáznak”. Ezt erősíti az információk mennyiségének egyre hatványozódó „szaporodása”.

Másfelől „hiperűr-sebességgel” fejlődő világunk ezerféle új kompetenciát követel, amelyeket csak akkor tanulnak meg a fiatalok az iskolákban, ha a legkreatívabb és újító szellemű tanárokkal találkozhatnak, akikből viszonylag kevés van a pályán. Sokszor köszönőviszonyban

sincs már egy-egy iskola és annak követelményrendszere a mai valósággal, s ezt a diákok hamar észreveszik, lereagálják, megszenvedik. A világról alkotott tudástömeg egyre szaporodó, elvárt információmennyiségben sűrűsödik, amelyet egyre nagyobb mennyiségű óratömegben próbál átadni a legtöbb iskola és kolléga, egyre inkább a szinte lehetetlenre vállalkozva, főleg a hátrányosabb helyzetű családokból érkezők esetében, ahol otthon sincs meg a plusztámogatása a pedagógiai gyakorlatnak. Felduzzasztott tananyag, embertelenül sok „hagyományos” tanóra, kevés gyakorlatias, projektszerű vagy kooperatív jellegű foglalkozás jellemzi iskoláinkat.

A magyar iskoláspopuláció jelentős része jelentős „unalomfaktorról”, „szorongásfaktorról” és alacsony „élményfaktorról” éli végig iskolás éveit.

A jelenlegi szabályozók (köznevelési törvény, NAT, kerettantervek, helyi tantervek) egyelőre nem mertek ehhez a rendszerhez jelentős mértékben hozzájárulni. Minden egyes újítás mennyiségi növekedést hozott a gyerekek és a tanárok számára, sokszor csupa jó szándékkal (mindennapos testnevelés, erkölcsstan, etika stb.).

Jelenleg folyik az új NAT előkészítése, amelyben az alkotócsoport nemzetközi összehasonlítással is alátámasztva fel kívánja oldani a fenti helyzet feszültségét, jelentős szemléleti és módszertani változást indukálva a rendszerben, végső soron elősegítve egy időszerű paradigmaváltást a szférában.

A kerettantervi rendelet 2016. évi módosítása szerint a tartalomcsökkentésre vonatkozó célkitűzésnek megfelelően az általános iskola 1–2. évfolyamaiban az új tananyag feldolgozása és a megelőző ismeretek ismétlése, gyakorlása a 45 perces tanórai időtartam $\frac{2}{3}$ részében, tehát 30 perc alatt megvalósulhat, a fennmaradó időt pedig játékos módon lehet felhasználni. Ez a módosítás a szakmai gyakorlatban eddig is létező módszertan megerősítését szolgálja.

A jelenlegi helyzetben a tanároknak sok a terhük, s viszonylag alacsony a javadalmazásuk reálértéke. A 22-26 órás törvényi lehetőséget sok helyen a maximumra feszítik, továbbá adminisztrációs terheik jelentősen megnöttek az utóbbi időben.

Emellett a diákoknak szintén nagy a leterheltségük. Mind az iskolai óratömeg, a diszciplináris, merev, sok helyen szervesen strukturált, mind az otthoni feladatmennyiség következtében. Kevés így az iskolai örömforrás, ritka az élményszerű pedagógiai gyakorlat. Mindezek feszült és túlterhelt iskolai klímát eredményeznek. Ilyen gyakorlat mellett a tartalékok nehezen mozgósíthatók, a motivációs szint egyre csökken, a pálya presztízse alacsony nivójú, a diákok nem szeretnek iskolába járni.

Javaslatok

- Itt az ideje a radikális változtatásnak, egy valódi paradigmaváltásnak, különben elmélyülhet csak a pedagógiai válság, amely hosszútávon jelentős hátrányokat okozhat az egész nemzet kulturális, társadalmi és gazdasági életében egyaránt.
- Fontosnak tartjuk, hogy az új NAT-nak megfelelő társadalmi vitája legyen, továbbá legyen elegendő idő a kidolgozására, megismerésére, adaptálására. Egy kapkodva, túl gyorsan bevezetett tanterv a fenti célokat nem szolgálhatja.
- Legalább 10-15 évre változatlan szabályozókra van szükség, ezek kialakítása megfontolt munkát, széles körű konszenzust és sok időt igényel.
- Legyen elegendő idő a képességfejlesztésre, az első két iskolaévnél ne legyen más feladata, mint az olvasás, írás és számolás tevékenységközpontú tanulása!
- Fontos, hogy tananyag tekintetében az iskoláknak a jelenleginél nagyobb szabadon tervezhető keret álljon rendelkezésére.

A hátrányos helyzetű települések kis iskoláinak helyzete

Helyzetértékelés

Az egész ország egyik legfontosabb érdeke a köznevelés területén, hogy csökkentse a lemorzsolódást, hogy ennek következtében egyre kevesebb olyan diák kerüljön ki a köznevelés rendszeréből, aki nem képes a munkaerőpiacon megjelenni. Ebből a szempontból a legveszélyeztetettebb helyzetben a hátrányos régiók kis iskolái vannak.

Az érintettek leginkább a következő problémákat látják:

A gyereklétszám csökken, vagy nagymértékben ingadozik, ugyanakkor növekszik a HH, HHH, SNI tanulók aránya.

Gyakori, hogy a környékbeli nagyobb településekre viszik a szülők a gyermekeiket, így még jobban növekszik ezekben az iskolákban a hátrányos helyzetű tanulók, illetve a roma tanulók aránya.

Egyre gyakoribb a pedagógushiány, komoly szakos ellátottsági problémák alakultak ki.

Javaslatok

- Tovább kell fejleszteni a pedagógus áttanítási rendszert, ami egyébként az állami fenntartás egyik nagy előnye lehetne.
- Több eredményes mintaprogram is volt (IPR, Educatió kosár használata, HEFOP, TÁMOP), mindenképpen lehetőséget kell biztosítani ezek folytatására, illetve adaptálására.
- A HH, HHH, SNI -s, roma tanulók osztályba sorolásnál 2 vagy 3-szoros szorzó alkalmazása.
- Tanárképzésben részt vevő hallgatók gyakorlati lehetőségének megteremtése ezekben az intézményekben, az érzékenyítés és a tapasztalatszerzés miatt is.
- Differenciált bérezési rendszer kialakítása, lakhatási támogatás az ilyen településeken pedagógusi munkát vállalók számára.
- Iskolabusz-hálózat kialakítása, a felső tagozatos gyerekek központi iskolába juttatása.

Tanulmányi versenyek

Helyzetértékelés

Összességében megállapítható, hogy nagyon sok versenyen vehetnek részt a diákok, azonban a versenyek mégsem alkotnak átlátható rendszert. Kétségtől biztosított a tanulmányi versenyek sokszínűsége, és megállapítható, hogy a meghirdetett versenyek általában megfelelő szakmai színvonalat képviselnek.

Versenyeket már szinte minden lehetséges szervezet és intézmény szervez: minisztériumok, intézményeket fenntartó egyházak, civil szervezetek, tanintézmények, önkormányzatok, vállalkozások...

A versenyek időpontjainak összehangolása csak részben megoldott, átfogó versenynaptár nem készül el a tanév elején.

Gondot okoz, hogy egyes versenyek helyszínein a kísérő pedagógusok, szülők várakozásának feltételeit nem minden esetben biztosítják. illetve jelentős anyagi terhet jelentenek a versenyek nevezési díjai, a versenyeken való részvétel, az utazás költségei, a pedagógus-kíséret kiadásai, valamint sok esetben a vidékről való felutazók szállás költségei.

Jól meghatározható a jelentős presztízsű versenyek köre, ezek zömében a nagy hagyományokkal rendelkező versenyek. A „piac” eldönti a versenyek életképességét, létjogosultságát, általában a legalább öt évig sikeresen működő versenyek hosszabb távon is fennmaradnak.

A versenyfelkészítő pedagógusok elismerése (anyagi és erkölcsi) elismerése jelentős eltéréseket mutat, tovább erősíthető az állami szerepvállalás ebben (is).

Szükséges lenne összeállítani egy országosan összehangolt versenyrendszert. Ebben nevesíteni kellene a köznevelés minden korosztálya számára, minden tantárgyban (illetve műveltségi területen) azon versenyeket, amelyek szakmaiságukban, tematikájukban, elismerésükben egységesen magas színvonalúak. Ezeket a versenyeket az oktatásért felelős miniszter hirdeti meg és biztosítja a megfelelő finanszírozásukat.

A versenyek sokszínűségét továbbra is biztosítani kell, nem kellene semmilyen korlátozás.

A MATEHETSZ összeállított egy anyagot a tanulmányi versenyekkel kapcsolatos szakmai elvárásokról, ami alapján ki lehetne alakítani egy országos irányelvet. Ennek részét képezheti a versenyek szakmai akkreditációja is. Az akkreditációs eljárásban a szakmai szempontok mellett meg kellene határozni a verseny megszervezéséhez szükséges személyi, tárgyi és anyagi feltételeket is. Ezek után a köznevelésért felelős minisztérium tartsa nyilván az országos szintű (akkreditáción átesett) versenyeket és a versenyeken elért eredményeket.

Forrásokat kellene biztosítani az iskolák részére a versenyek nevezési díjainak, a versenyeken való részvétel költségeinek (utazás, kíséret, szállás, étkezés, pedagógus helyettesítése stb.) fedezésére. Ennek lehetne (fenntartói szinten!) normatív jellege.

A nagy múltú, nagy hagyományokkal rendelkező versenyek megrendezésének stabilitását segíteni kellene, például, ha a köznevelésért felelős minisztérium több évre (pl.: 3-5 év) kötne megállapodást a versenyek szervezőivel a költségek (esetleg részbeni) biztosítására.

Az mindenképp jogos elvárás, hogy a köznevelésért felelős minisztérium hosszútávon kiszámítható feltételeket teremtsen valamennyi felmenő rendszerű tanulmányi verseny megszervezéséhez. Ehhez tartozik, hogy egyértelműen kellene rögzíteni, melyek azok a versenyek, amelyek kiemelték, illetve pontszerző versenyek.

Javaslatok

- Mindenképpen szükséges lenne egy a mostaninál átláthatóbb, támogatásában kiszámíthatóbb versenyrendszert kialakítani.
- Az állami szerepvállalás erősítése a versenyfelkészítő pedagógusok elismerése terén.

- A versenyszervezők részére évenként szakmai fórum (esetleg továbbképzés?) szervezése szükséges, ahol tisztázni kell a szakmai elvárásokat és a versenyrendszer tehetségsegítésben betöltött szerepének további lehetőségeit, módszereit.
- Az intézményi ellátmányból jó lenne, ha a minisztérium által támogatott versenyekre az útiköltség biztosítását külön igénylés nélkül fizethetnénk, hiszen nagyon rövid idő áll rendelkezésre az intézkedéshez, az ügyintézés rendje pedig ebben jelentősen hátráltatja az iskolákat. Ezek a kiadások engedély nélkül is alátámaszthatók az utazáshoz felhasznált jegyekkel.
- A versenyek rendszerbe foglalásával kapcsolatban nagyon jó volna, ha szeptemberben készülné egy egyeztetett versenytáblázat az országos versenyekkel (nevezési határidő, fordulók, döntő), mert így tervezhetőbb lenne.
- Egységes versenytámogatási elvek minden tankerületben.